

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Nr. 18/55
Datë: 06.07.2018

Në mbështetje të nenit 92 paragrafi 4. dhe të nenit 93 paragrafi (4) të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, duke u bazuar në nenin 4 të Rregullores nr. 02/2011 për Fushat e Përgjegjësisë Administrative të Zyrës së Kryeministrit dhe Ministrive, e ndryshuar dhe e plotësuar me Rregulloren nr. 14/2017, me Rregulloren nr. 15/2017, me Rregulloren nr. 16/2017 dhe me Rregulloren nr. 07/2018, si dhe në nenin 19 të Rregullores së Punës së Qeverisë së Republikës së Kosovës nr. 09/2011, Qeveria e Republikës së Kosovës, në mbledhjen e mbajtur më 6 korrik 2018, nxjerr këtë:

V E N D I M

1. Aprovohet Koncept Dokumenti për Trashëgiminë Kulturore.
2. Obligohet Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit dhe institucionet tjera kompetente për zbatimin e këtij vendimi, në pajtim me Rregulloren e Punës së Qeverisë.
3. Vendimi hyn në fuqi ditën e nënshkrimit.

Ramush HARADINAJ

Kryeministër i Republikës së Kosovës

Iu dërgohet:

- Zëvendëskryeministrave
- të gjitha ministrive (ministrave)
- Sekretarit të Përgjithshëm të ZKM-ës
- Arkivit të Qeverisë

Republika e Kosovës
Republika Kosova – Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada – Government

Ministrie e Kulturës, Rinisë dhe Sportit
Ministravo Kulturne, Omladina i Sporta – Ministry of Culture, Youth and Sport

KONCEPT DOKUMENTIPËR TRASHËGIMINË KULTURORE

Kapitulli 1: Hyrje

Ruajtja, mbrojtja dhe promovimi i trashëgimisë kulturore mbetet në vazhdimësi prioritet i Qeverisë së Republikës së Kosovës i përcaktuar me Kushtetutën e Kosovës si sektor i veçante me rol kyç në zhvillimin e shtetit. Plotësimi dhe avancimi i kornizës ligjore dhe infrastrukturure konform praktikave dhe standardeve ndërkombëtare mbetet prioritet i përcaktuar edhe në *Programin e Qeverisë së Republikës së Kosovës 2015-2018*.

Fushat e trashëgimisë kulturore dhe mbështetjes institucionale të saj, paraqiten në kuadër të Vizionit Programor 2017-2021 të Qeverisë së Republikës së Kosovës, respektivisht si një ndër katër shtyllat strategjike të këtij vizioni, e më specifiku në kuadër të shtyllës së katërt *Zhvillimi Sektorial*. Në kuadër të kësaj shtylle përmendet dhe krijimi i kushteve ku vlerat kulturore dhe artistike gjejnë afirmimin e duhur. Siç ceket në dokumentin në fjalë: “Investimet në kulturë nuk janë vetëm promovim i vlerave dhe identitetit tonë. Në një të ardhme të afërt ato do të shndërrohen në gjenerues të të hyrave për shoqërinë dhe shtetin, si dhe aset i fuqishëm për studim dhe krijim”, duke dëshmuar kështu për rëndësinë dhe njëherazi përkushtimin institucional për mbështetjen dhe avancimin e sektorit të Trashëgimisë Kulturore.

Hartimi i Koncept Dokumentit për Trashëgiminë Kulturore është paraparë me *Planin Vjetor të Punës së Qeverisë për vitin 2018* si dhe në kuadër të *Listës së Koncept Dokumenteve për vitin 2017*. Sipas *Kornizës Afatmesme të Shpenzimeve 2017-2019* “Trajtimi i trashëgimisë kulturore duhet bërë në mënyrë të integruar, si trashëgimia arkitekturale, trashëgimia shpirtërore, ajo arkeologjike, peizazhet kulturore si dhe të gjitha asetet nën mbrojtje të shtetit duhet të mbrohen, ruhen, studiohen e promovohen sa më shumë dhe të bëhen objekte të hartës turistike të Republikës së Kosovës”.

Mbrojtja dhe ruajtja e pronave, objekteve dhe vlerave të trashëgimisë kulturore të Kosovës dhe përcaktimi i masave ligjore dhe teknike për inventarizim, hulumtim, dokumentim, përzgjedhje, konservim, restaurim, administrim, prezantim dhe promovim të trashëgimisë kulturore në pajtim me kartat, konventat dhe instrumentet e tjera ndërkombëtare është përcaktuar si prioritet në *Strategjinë Kombëtare të Trashëgimisë Kulturore*.

Për më tepër masat e përfshira në kuadër të Strategjisë Kombëtare për Trashëgimi Kulturore dhe që adresojnë kornizën ligjore parashohin kompletimin dhe harmonizimin sistematik të legjislacionit të trashëgimisë kulturore me ligjet tjera të Kosovës dhe me ato të BE-së si dhe zbatimin efektiv të politikave të trashëgimisë kulturore.

Lidhur me rëndësinë dhe prioritizimin e trashëgimisë kulturore e posaçërisht bashkëpunimit kulturor vlen të përmendet edhe Nenin 108 për Bashkëpunim Kulturor në kuadër të Marrëveshjes së Stabilizimit Asociimit mes Bashkimit Evropian dhe Kosovës, ku ndër të

tjera përmendet “fuqizimi i kapaciteteve të politikës kulturore, forcimi i kapacitetit të operatorëve kulturor dhe përmirësimi i mirëkuptimit të ndërsjellët midis individëve, minoriteteve dhe popujve. Bashkëpunimi gjithashtu do të mbështet reformat institucionale për të nxitur shumëllojshmërinë kulturore, veçanërisht në bazë të parimeve në kuadrin e Konventës së UNESCO-s për mbrojtjen dhe nxitjen e larmisë të shprehjeve kulturore, të miratuar në Paris me 20 tetor 2005.”¹

Lidhur me këtë dhe në funksion të konsultimit të dokumenteve strategjike dhe obligimeve ligjore në kontekst të procesit të integrimit Evropian në fushën e trashëgimisë kulturore, janë konsultuar një mori dokumentesh e instrumentesh ligjore sikurse Traktati i Lisbonës i cili i jep rëndësi më të madhe kulturës: preambula e Traktatit për Bashkimin Evropian (TBE) shprehimisht i referohet “marrjes së frymëzimit nga trashëgimia kulturore, fetare dhe humaniste të Evropës”. Një prej qëllimeve kryesore të BE-së, siç përcaktohet me Traktat, është që “të respektojë larminë kulturore dhe gjuhësore, si dhe [...] që të sigurojë që trashëgimia kulturore e Evropës të mbrohet dhe të avancohet” (neni 2 TBE); Agjenda Evropiane për Kulturë dhe objektivat e saja (diversiteti kulturor dhe dialogu ndërkulturor; kultura si katalizator i krijimitarisë; si dhe kultura si komponent kyç i marrëdhënieve ndërkombëtare. Në grupimin e parë të objektivave, BE-ja dhe palët tjera relevante (në veçanti Këshilli i Evropës dhe UNESCO) kanë shprehur gatishmërinë për të punuar së bashku në nxitjen e dialogut ndërkulturor, me qëllim që të sigurohet që diversiteti kulturor të kuptohet, të respektohet e të promovohet. Promovimi i kulturës, si katalizator për krijimtari, në kuadër të Strategjisë së Lisbonës për rritje dhe vende pune, si dhe strategjinë përcjellëse të saj, Evropë 2020), obligimet e dala nga Plani i Veprimit për zbatimin e Marrëveshjes së Stabilizimit Asociimit sikurse dhe konkluzionet nga takimet e Nën Komitetit për Inovacion, Shoqëri Informative dhe Politika Sociale.

Hartimi i këtij koncept dokumenti si një ndër masat e shumta (legjislative dhe zbatuese në fushën e trashëgimisë kulturore), koïncidon dhe me fillimin e Vitit Evropian të Trashëgimisë Kulturore 2018, viti tematik i BE-së, i cili do të vendosë në qendër të vëmendjes trashëgiminë kulturore të Evropës.

Viti Evropian i Trashëgimisë Kulturore 2018 synon të rrisë ndërgjegjësimin për historinë dhe vlerat evropiane dhe për të forcuar një ndjenjë të identitetit evropian. Në të njëjtën kohë, tërheq vëmendjen ndaj sfidave me të cilat ballafaqohet trashëgimia kulturore, siç janë ndikimi i zhvendosjes digjitale, presioni mjedisor dhe fizik në vendet e trashëgimisë dhe trafikimi i paligjshëm i objekteve kulturore. Objektivat kryesore të këtij Viti Evropian janë: promovimi i diversitetit kulturor, dialogut ndërkulturor dhe kohezionit social; kontributi ekonomik i trashëgimisë kulturore në sektorët kulturorë dhe krijues, duke përfshirë ndërmarrjet e vogla dhe të

¹Neni 108 Bashkëpunimi kulturor

Palët ndërmarrin masa për promovimin e bashkëpunimit kulturor. Ky bashkëpunim duhet të shërbej të fuqizohen kapacitetet e politikave kulturore të Kosovës, kapaciteteve e operatorëve kulturor dhe ngritjen e mirëbesimit ndërmjet individëve, minoriteteve dhe njerëzve. Bashkëpunimi gjithashtu duhet të mbështes reformën institucionale që të promovoj diversitetin kulturor në Kosove, duke përfshirë principet themelore në Konventën e UNESCO-s për mbrojtjen dhe promovimin e shprehjeve të diversitetit kulturor, miratuar në Paris me 20 tetor 2005.

mesme dhe në zhvillimin lokal dhe rajonal; roli i trashëgimisë kulturore në diplomacinë kulturore evropiane si dhe rëndësia e ruajtjes së trashëgimisë së përbashkët kulturore.

Në këtë drejtim, Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit në kuadër të Planit Vjetor të Punës së Qeverisë tek prioritetet strategjike respektivisht objektivi Avancimi i kornizës ligjore dhe politikave në fushën e trashëgimisë kulturore ka paraparë hartimin e Konceptit Dokumentar për Trashëgiminë si një mundësi e adresimit të çështjeve të identifikuara sikurse definimi i nocioneve në kontekstin e ligjit; inventarizimi, dokumentimi dhe mbrojtja e përkohshme e trashëgimisë kulturore; mbrojtja dhe masat legale; obligimet e personave juridik dhe fizik për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, përkatësisht definimit normativ e trajtim adekuat të tyre.

Kapitulli 2: Përshkrimi dhe definimi i çështjes/problemit kryesor

Që nga hyrja në fuqi e Ligjit për Trashëgiminë Kulturore, përkatësisht gjatë zbatimit të këtij Ligji janë hasur disa vështirësi si rezultat i mangësive dhe paqartësive të disa dispozitave. Për këtë arsye është parë i domosdoshëm plotësimi dhe ndryshimi i Ligjit aktual.

Plotësimi dhe ndryshimi i ligjit duhet të parasheh dhe përcaktojë qartë rolet e përgjegjësitë e institucioneve ekzistuese të trashëgimisë kulturore karshi atyre që parashihen të themelohen me këtë ligj të ri. Në ligjin e ri do të shmangen dyfishimet ose rëniet ndesh me përgjegjësitë e organeve tashmë të themeluara sipas Ligjit për zonat e veçanta të mbrojtura, nëveçanti Këshillit për Zbatim dhe Monitorim.” Andaj, në vazhdim do të paraqesim problemet dhe mangësitë të cilat synojmë që me plotësim-ndryshim të ligji t'i përmirësojmë.

- Fillimisht do të bëhet një përcaktim më i qartë sa i përket statusit juridik të Institucioneve të Trashëgimisë Kulturore dhe në të njëjtën kohë do të bëhet një riorganizim sa i përket kësaj çështje.
- Përmes plotësimit dhe ndryshimit të ligjit do të kërkohet hapja e kodeve buxhetore të këtyre Institucioneve të cilat që nga themelimi i tyre nuk kanë kode të veçanta.
- Kemi vërejtur që këto Institucione kanë nevojë për nga një organ këshillëdhënës të cilin do ta emëroj Ministri i Kulturës.
- Përmes plotësimit dhe ndryshimit të ligjit aktual do shikohet mundësia që të bëhet edhe harmonizimi i tij me legjislacionin e BE-së.

- Do të rregullohet çështja e koncesioneve
- Do të rishikohen gjobat te cilat do të paraqiten përmes plotësimit dhe ndryshimit të ligjit aktual.
- Gjobat që do të parashihen përmes plotësimit dhe ndryshimit të ligjit aktual do të rishikohen dhe harmonizohen me Ligjin për kundërvajtjet.

Kapitulli 3. Synimet dhe objektivat

Investimi në institucionet e trashëgimisë kulturore, me theks të veçantë në sistemin e mbrojtjes ligjore është prioritet i MKRS-se. Avancimi dhe harmonizimi i kornizës ligjore në fushën e trashëgimisë kulturore do të behet në përputhje me orientimin e Kosovës kundrejt prioriteteve të Partneriteti Evropian dhe anëtarësim në UNESCO. Duke përfshirë këtu përkushtimin e palëkundur dhe garancitë e dhëna nga institucionet e Kosovës në letrën e vitit 2015 drejtuar të gjitha delegacioneve kombëtare në UNESCO, si edhe Strategjinë kombëtare për trashëgimi kulturore 2017–2027 dhe Ligjin aktual për zonat e veçanta të mbrojtura.

Synimi

Me ndryshimet e parapara synohet avancim përmbajtjesor dhe afatgjatë i sistemit ligjor dhe institucional të trashëgimisë kulturore në Kosovë. Në vazhdim, synohet zbatim i efektiv dhe përmbajtjesor i të gjitha provizioneve ligjore që rregullojnë trashëgiminë kulturore në legjislacionin vendor, valorizimin konform kritereve për Trashëgiminë Kulturore Botërore, vendosja e mekanizmave të monitorimit dhe zbatimit, përfshirë dhe rekomandimet e Raportit të Progresit 2015 në lidhje me zbatimin efektiv të politikave dhe legjislacionit në fuqi

Objektivat

Një ndër objektivat parësore është që me ndryshimet e parapara të përcaktohen rregullat për mbrojtjen, administrimin dhe zhvillimin bashkëkohorë të qëndrueshëm të Trashëgimisë Kulturore të Kosovës. Të sigurohet ruajtja e karakterit dhe pamjes së vendeve që do të mbrohen, në veçanti, kontekstin historik kulturor, arkitekturor dhe arkeologjik, mjedisin natyror dhe kuadrin vizual estetik si dhe të parandalojnë zhvillimet e pafavorshme rreth vendeve që duhet të mbrohen, ndërkohë që sigurojnë kushtet më të mira të mundshme për

zhvillimin e harmonizuar dhe të qëndrueshëm të komuniteteve që banojnë në zonat rreth këtyre vendeve duke rregulluar zhvillimin dhe aktivitetet e tjera.

Politika aktuale

Trashëgimia kulturore është një ndër sektorët me prioritet të Qeverisë së Republikës së Kosovës, siç përcaktohet në Programin e Qeverisë të Republikës së Kosovës 2017-2021 dhe Kornizën Afatmesme të Shpenzimeve 2017-2019. Misioni i Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit është hartimi dhe zbatimi i politikave zhvillimore sipas standardeve evropiane, duke e konsideruar trashëgimie kulturore si një mekanizëm me ndikim të fuqishëm për zhvillimin demokratik të vendit dhe për afirmimin e identitetit kulturor të vendit.

Trashëgimia kulturore përcaktohet si shtyllë e rëndësishme e zhvillimit të qëndrueshëm të vendit, që do të arrihet nëpërmjet bashkëpunimit dhe pjesëmarrjes efektive në avancimin e sistemit të mbrojtjes. Strategjia për Trashëgimi Kulturore 2017-2027 e cila synon vendosjen e kornizave afatgjata për vizionin dhe ofrimin e zgjidhjeve të bazuara në parimin e qëndrueshmërisë, synon avancimin e sistemit dhe të mekanizmave për mbrojtjen dhe ruajtjen e trashëgimisë kulturore të Kosovës në përputhje me kornizën ligjore, parimet dhe standardet ndërkombëtare, si dhe mbi bazën e zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik, shoqëror dhe kulturor.

Politikat aktuale të Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit zhvillohen bazuar dhe në kornizën aktuale ligjore.

Në fushën e trashëgimisë kulturore është në fuqi Ligji Nr. 02/L-88 për Trashëgiminë Kulturore i miratuar nga Kuvendi i Kosovës

Me këtë Ligj ne veçanti rregullohen çështjet si në vijim:

- Definimi i nocioneve në kontekstin e ligjit;
- Inventarizimi, dokumentimi dhe mbrojtja e përkohshme e trashëgimisë kulturore;
- Mbrojtja dhe masat legale;
- Obligimet e personave juridik dhe fizik për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore;
- Konservimi dhe restaurimi i trashëgimisë kulturore;
- Shitja dhe shpronësimi i trashëgimisë kulturore;
- Financimi dhe masat fiskale për trashëgiminë kulturore;
- Kategoritë e trashëgimisë;
- Masat paraprake dhe shpëtuese;

- Masat konservuese të mbrojtjes dhe ruajtja e trashëgimisë së luajtshme kulturore;
- Kufizimet legale mbi ekspozimin;
- Qarkullimi i trashëgimisë së luajtshme;
- Sanksionet etj.

Mirëpo, korniza ligjore aktuale nuk bënë përcaktimin e qartë sa i përket statusit juridik të Institucioneve të Trashëgimisë Kulturore, ku dhe mungesa e kodeve buxhetore të këtyre Institucioneve vjen si pasojë. Për me tepër, institucione kanë nevojë për nga një organ këshillëdhënës të cilin do ta emëroj Ministri i Kulturës e që me ligjin aktual nuk përcaktohet. Me ligjin aktual nuk është e rregulluar as çështja e koncesioneve dhe gjobave.

Ligjet dhe aktet nënligjore

Kodi penal i Kosovës.
 Ligji për Institucionet e Kulturës;
 Ligji për Zonat e Veçanta të Mbrojtura;
 Ligji për Qendrën Historike të Prizrenit;
 Ligji për fshatin Hoçë e Madhe;
 Ligji për fshatin Zym i Hasit;
 Ligji për Trashëgimi Kulturore;
 Rregullore Nr. 01/2008 mbi Procedurat për Gërmimet/Hulumtimet Arkeologjike
 Rregullore Nr. 02/2008 mbi Qasjen Publike në Trashëgiminë Kulturore në pronësi Private
 Rregullore Nr. 03/2008 mbi Aktivitetet Konservuese Restauruese të Trashëgimisë Kulturore
 Rregullore Nr. 04/2008 mbi Autorizimet dhe Kompetencat e Inspektionit për Trashëgimi Kulturore
 Rregullore Nr. 05/2008 mbi regjistrimin, dokumentimin, vlerësimin dhe përzgjedhjen e trashëgimisë kulturore për mbrojtje
 Rregullore Nr. 06/2008 mbi Masat e sigurisë për trashëgimin e luajtshme
 Rregullore Nr. 07/2008 mbi Procedurat e licencimit për qarkullimin e trashëgimisë së luajtshme

Programi aktual

Programi aktual zhvillohet konform Planit Vjetor të Punës për vitin 2018, Strategjisë Kombëtare për Trashëgimi Kulturore 2017-2027 dhe politikave afatmesme të MKRS, në kuadër të cilave janë paraparë aktivitete që derivojnë dhe nga ligji aktual i trashëgimisë kulturore.

Në kuadër të Strategjisë Kombëtare për Trashëgimi Kulturore përcaktohen aspektet themelore që në mënyrë të drejtpërdrejtë synojnë promovimin e vlerave reale socio-kulturore dhe ekonomike të trashëgimisë kulturore të Republikës së Kosovës, si dhe rritjen e dukshmërisë së vlerave potenciale të saj. Synimet e Strategjisë mund të përmbliken si në vijim: [i] Sistemi ligjor dhe institucional i mbrojtjes - në përputhje me Kushtetutën e Republikës së Kosovës, ligjeve tjera relevante dhe angazhimeve të Kosovës, si dhe orientimin e Qeverisë së Kosovës karshi Prioriteteve të Partneritetit Evropian dhe anëtarësimit në UNESCO; [ii] Qasja e integruar në mbrojtje - sipas parimeve dhe trendeve të planifikimit dhe zhvillimit të qëndrueshëm urban, ekonomik, shoqëror dhe kulturor; [iii] Edukimi, promovimi dhe ndërgjegjësimi qytetar - me qëllim të nxitjes së ndjenjës së identitetit kulturor dhe si burim i frymëzimit dhe inovimit. Strategjia ndërtohet mbi qëllimet (objektivat) konkrete. Objektivat e Strategjisë burojnë nga synimet më lartë dhe mbi bazën e analizës së përvojave të kaluara, gjendjes aktuale në domenin ligjor, infrastrukturor dhe programor, si dhe të çështjeve në fushën e trashëgimisë kulturore që bëhen subjekt trajtimi në dhjetëvjetëshin vijues në Kosovë. Objektivi i parë korrespondon me synimin e parë; objektivat 2 dhe 3 burojnë nga synimi i dytë, ndërsa objektivat 4 dhe 5 nga synimi i tretë. Objektivat janë përkufizuar si më poshtë: 1. Avancimi i kornizës ligjore dhe institucionale; 2. Qasja e integruar në mbrojtje të trashëgimisë kulturore, drejt zhvillimit të qëndrueshëm; 3. Përfshirja e trashëgimisë kulturore në planet zhvillimore; 4. Promovimi i trashëgimisë kulturore; 5. Edukimi, aftësimi dhe pjesëmarrja aktive në mbrojtjen e trashëgimisë kulturore.

Strategjia përcakton qasjet dhe veprimet orientuese për funksionim efektiv të sektorit të trashëgimisë kulturore në periudhën dhjetëvjeçare 2017-2027.

1. Në fushën e avancimit të kornizës ligjore dhe institucionale, prioritet mbetet investimi në institucionet e trashëgimisë kulturore dhe në sistemin e mbrojtjes në përgjithësi. Paralelisht, avancimi i vazhdueshëm i legjislacionit për trashëgimi kulturore do të përfshijë përveç ligji bërjes edhe masat që garantojnë harmonizimin me ligjet tjera të Kosovës, si dhe me legjislacionin e BE-së. Në funksion të zbatimit të ligjit, Strategjia përcaktohet për veprimtari të integruar të mbrojtjes në sektorët vital si inventarizimi dhe digjitalizimi i trashëgimisë kulturore, menaxhimi dhe monitorimi i gjendjes së trashëgimisë dhe trajtimi i saj kur është e përshtatshme, partneriteti dhe bashkëpunimi ndër sektorial.

2. Qasja e integruar me këtë strategji merr përmasa zhvillimore në gjithë territorin e Kosovës duke e promovuar trashëgiminë kulturore si resurs të zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik, shoqëror dhe kulturor, në konsultim me aktorët relevantë dhe nëpërmjet

pjesëmarrjes aktive të komuniteteve relevante, përfshirë komunitetet fetare, si dhe pronarët, poseduesit dhe shfrytëzuesit e pronave kulturore, siç është përcaktuar me legjislacionin përkatës dhe angazhimet ndërkombëtare ligjore dhe politike të institucioneve të Kosovës. Në këtë kuadër, Strategjia përcaktohet për krijim të platformave të asociimit dhe të bashkëpunimit ndërinstitucional dhe multisektorial për ruajtjen dhe menaxhimin efektiv të aseteve të trashëgimisë kulturore dhe përfshirjen e saj në agjendën e Qeverisë së Kosovës për zhvillim të qëndrueshëm.

3. Objektiv i veçantë dhe sfida në këtë qasje bëhet përfshirja e trashëgimisë kulturore në plane dhe programe zhvillimore komunale dhe kombëtare. Metodologjia dhe praktikat e mira të konservimit të integruar të cilat promovojnë konkurrencë të lirë dhe të shëndoshë, si dhe nxitjen e kreativitetit dhe të inovacionit, do të vihen në shërbim të komunave të Kosovës nëpërmjet avancimit dhe zbatimit konsekuent të dokumentit strategjik të MKRS-së për konservimin e integruar (2010) dhe në harmoni me udhëzimet dhe praktikat ndërkombëtare, të promovuara nga UNESCO, KE, ICOMOS, ICCROM, etj. Gjithashtu, vlerësimi i ndikimit në trashëgiminë kulturore si pjesë e mekanizmit për vlerësim të ndikimit në mjedis do të fuqizohet si masë që siguron ruajtjen e autenticitetit dhe menaxhimin adekuat të resurseve dhe pronave kulturore.

4. Komunikimi dhe promovimi gjithëpërfshirës i trashëgimisë kulturore dhe i arritjeve në fushën e zhvillimit kulturor me këtë Strategji bëhet hallkë vitale e procesit të mbrojtjes dhe njëherë e mëvetëshme, e cila garanton promovimin e vlerave reale socio-kulturore dhe ekonomike të trashëgimisë kulturore të Kosovës. Strategjia në këtë kuadër shtron si kërkesë studimin e plotë dhe sistematik të trashëgimisë kulturore, si dhe interpretimin objektiv për t'u plasuar në botime dhe mediume virtuale. Në funksion të zbatimit të këtij qëllimi, investimet do të orientohen në përmirësimin e turizmit kulturor dhe të infrastrukturës përcjellëse për interpretim dhe prezantim, si dhe promovim të diversitetit kulturor dhe simbolikës reprezentative të Trashëgimisë Kulturore të Kosovës.

5. Edukimi, aftësimi dhe pjesëmarrja aktive, në këtë kuadër, do të përkrahet me qëllim të zhvillimit pozitiv të debatit bashkëkohor në fushën e trashëgimisë kulturore në Kosovë. Së këndejmi, do të përkrahet ndërtimi sistematik i kapaciteteve profesionale të punonjësve të trashëgimisë kulturore, të cilët përbëjnë burimin formal të komunikimit dhe të veprimit pjesëmarrës me publikun e gjerë. Përtej këtij angazhimi dhe duke ruajtur të drejtat e pronarëve, poseduesve dhe shfrytëzuesve të pronave kulturore, Strategjia thërret për përmirësim të "qasjes për të gjithë" në trashëgiminë kulturore si e drejtë e të gjithë qytetarëve të Kosovës dhe si kontribut i të gjitha palëve për sigurim të qasjes së papenguar, që garanton përmirësimin e imazhit Kosovës në sytë e popullatës kosovare dhe të vendeve tjera në botë.

Ndërkaq Planin e punës për vitin 2018 janë paraparë këto prioritet kryesore:

- Rishikimi dhe avancimi i kornizës ligjore dhe të politikave në fushën e kulturës dhe trashëgimisë kulturore;
- Promovimi dhe mbështetja për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore;

- Përfshirja e trashëgimisë kulturore në planet zhvillimore dhe konservimi i integruar;
- Plotësimi i inventarit të aseteve të Trashëgimisë Kulturore;
- Hartimi i planeve të menaxhimit për asetet e Trashëgimisë Kulturore, projekteve të Intervenimeve Emergjente si dhe projekteve të Restaurimit dhe Konservimit në fushën e Trashëgimisë Kulturore;
- Avancimi dhe plotësimi i data bazës së të dhënave, krijimi i kartelës së Trashëgimisë Shpirtërore

Prioritet e lartpërmendura janë planifikuar të zbatohen përmes Planit Vjetor të Punës, në bashkëpunim dhe koordinim me institucionet vartëse të trashëgimisë kulturore.

Shpenzimet aktuale

Çdo vit planifikohen dhe ndahen mjete financiare, në kategorinë e subvencioneve, mallrave dhe shërbimeve, komunale dhe investimeve kapitale, në fushën e trashëgimisë kulturore:

Buxheti aktual i Departamentit të Trashëgimisë Kulturore

<u>Departamenti i Trashëgimisë Kulturore</u>						
<u>Buxheti</u>	<u>Viti</u>	<u>Shuma</u>	<u>Viti</u>	<u>Shuma</u>	<u>Viti</u>	<u>Shuma</u>
<u>Pagat dhe mëditjet</u>	2018	763,534.42	2019	776,163.89	2020	761,502.22
<u>Subvencione</u>	2018	842,286.00	2019	842,286.00	2020	842,286.00
<u>Mallra dhe shërbime</u>	2018	15,100.00	2019	15,100.00	2020	15,100.00
<u>Komunali</u>	2018	93,500.00	2019	103,500.00	2020	103,500.00
<u>Investime kapitale</u>	2018	4,020,000.00	2019	3,027,684.00	2020	2,750,000.00
<u>Buxheti total</u>	2018	5,734,420.42	2019	4,764,733.89	2020	4,472,388.22

Vlerësimi plotësues i politikës aktuale:

Politika aktuale për mbështetjen institucionale të kulturës është hartuar dhe zbatuar nga ana e MKRS-së bazuar në ligjin aktual të trashëgimisë kulturore, dhe në bashkëpunim të ngushtë me institucionet respektive.

Duhet cekur se ligji aktual i trashëgimisë kulturore, mbi bazën e të cilit është hartuar edhe politika aktuale në fushën e trashëgimisë kulturore është vlerësuar së duhet ndryshuar me qëllim të harmonizimit me legjislacionin vendor e ndërkombëtar në fushën e trashëgimisë kulturore.

Plotësim ndryshimi i ligjit aktual do të sjellë ndryshime të rëndësishme pozitive në politikat aktuale dhe në përcaktimin e statutit juridik të institucioneve, reformës institucionale, çështjes së kodeve buxhetore harmonizimit të legjislacionit me atë të BE-së dhe ndërkombëtar, administrimit të koncesioneve, rishikimit të gjobave etj.

Lidhur me këtë, rekomandohet Plotësim/Ndryshimi i ligjit në fuqi. Ky Plotësim/Ndryshim do të adresonte çështjen e identifikuarra më sipër.

Gjithashtu ky plotësim/ndryshim i ligjit do të mundësonte njëherazi që politikat në fushën e trashëgimisë kulturore të jenë në funksion të përmbushjes së prioriteteve në fushën e trashëgimisë kulturore sikurse ruajtja, mbrojtja dhe promovimi i trashëgimisë kulturore.

Përvoja në shtetet tjera

Në funksion të harmonizimit dhe përafimit me praktikat, standardet dhe përvojat e shteteve evropiane në fushën e trashëgimisë kulturore, janë konsultuar përvoja dhe korniza ligjore e Sllovenisë, Kroacisë, Maltës dhe Italisë.

Bazuar në rastin e Sllovenisë, përkatësisht organizmit institucional dhe harmonizimit me Acquis-në e BE-s që, është vlerësuar se legjislacioni slloven mbetet shembulli më i mirë dhe i përshtatshëm për rrethanat kosovare në kontekst të përditësimit të legjislacionit në fushën e trashëgimisë kulturore.

Kushtetuta e re e Sllovenisë në vitin 1991 ka krijuar të drejta tradicionale në lidhje me kulturën, duke përfshirë lirinë e krijimit artistik, zhvillimin kulturor dhe mbrojtjen e trashëgimisë, si dhe sigurimin e të drejtave të autorit, kulturore dhe gjuhësore për pakicat italiane dhe hungareze, të drejtat për komunitetin rom dhe ndihmën për sllovenë që jetojnë në vendet fqinje ose në mbarë botën.

Akti që rregullon realizimin e interesit publik në fushën e kulturës (2002) tani është një ligj ombrellë dhe aktualisht përbëhet nga: caktimi i rregullave për vendimmarrjen e politikës kulturore (transparentë, pjesëmarrje, përgjegjësi, efikasitet, koherencë); miratimi i pesë objektivave kryesore të politikës kulturore; përcaktimin e aktorëve kryesorë (përveç autoriteteve publike); krijimin e disa mekanizmave të posaçëm për hartimin e politikave kulturore (Programi Kombëtar i Kulturës dhe raporti i rregullt vjetor për Parlamentin për zbatimin e tij, tenderët publikë dhe thirrjet për propozime për financim publik, të cilat përcaktojnë

qëllimet, kriteret dhe kushtet për alokimin e fondeve publike, marrëveshjet ndërmjet shtetit dhe komunave që përcaktojnë objektivat e përbashkëta të politikës kulturore); nisjen e sistemit të shërbimeve kulturore publike (kapitull i veçantë lidhur me themelimin, administrimin, funksionimin dhe financimin e institucioneve kulturore publike); financimi i aktiviteteve kulturore (fonde institucionale për institucionet publike dhe projektet dhe financimi i programeve për OJQ-të); dhe duke përcaktuar të drejtat e artistëve në lidhje me sigurimet shoqërore dhe pensionet.

Ligji bazik në fushën e trashëgimisë kulturore në Slloveni është Ligji për Mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore. Ky ligj parashikon metodat e mbrojtjes së trashëgimisë kulturore dhe kompetencat përkatëse që kërkohen për një politikë të integruar të ruajtjes së trashëgimisë. Ndërkaq në aspekt institucional Ministria e Kulturës e Sllovenisë përmes Drejtorisë për Mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore është përgjegjëse për detyrat e qeverisjes në fushën e trashëgimisë kulturore dhe monitoron zhvillimin e sistemit kompleks të mbrojtjes së trashëgimisë kulturore. Drejtoria e Trashëgimisë Kulturore mbulon fushat e mëposhtme: Trashëgimia kulturore e pasurive të paluajtshme, Trashëgimia kulturore e luajtshme, Arkivat dhe Trashëgimia e gjallë (Trashëgimia e paprekshme). Ajo përgatit dhe bashkërendon projektet zhvillimore, kriteret për bashkëfinancimin e programeve kulturore dhe projekteve dhe rishikimeve; vlerëson aspektet ligjore dhe ekonomike të shpenzimeve të financimit publik në fushën e arteve dhe ndihmon në formësimin e bazave të të dhënave të përbashkëta dhe komunikon me publikun sipas rregullave. Detyra të veçanta të Drejtorisë përfshijnë hartimin e politikave dhe strategjisë së mbrojtjes së trashëgimisë kulturore dhe ruajtjen dhe zhvillimin e shumëllojshmërisë kulturore të Sllovenisë. Drejtoria zbaton kornizën ligjore ndërkombëtare që ka të bëjnë me mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe është përgjegjëse për monumentet kulturore të përcaktuara si pronë shtetërore.

Ndërkaq sa i përket harmonizimit me Acquis-në e BE-së që, Sllovenia ka ligj të veçantë karshi atij bazik (Ligji për Mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore) lidhur me rikthimin e objekteve të marra jashtëligjshëm nga territori i shtetit. Ky ligj (Ligji për Rikthimin e Objekteve të Trashëgimisë Kulturore të Marra Jashtëligjshëm) rregullon kthimin e objekteve të luajtshme të trashëgimisë kulturore që janë larguar në mënyrë të paligjshme nga territori i Republikës së Sllovenisë dhe janë sjellë në territorin e cilitdo shtet që është anëtar i Bashkimit Evropian (në tekstin e mëtejshëm: Shteti Anëtar), ose të sjella nga territori i një Shteti Anëtar në territorin e Republikës së Sllovenisë. Me këtë ligj, Direktiva e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit mbi kthimin e objekteve kulturore të larguara në mënyrë të jashtëligjshme nga territori i një Shteti Anëtar është transpozuar në rendin ligjor të Republikës së Sllovenisë.

Kapitulli 4. Opsionet

Opsioni i 1. Status quo (asnjë ndryshim)

1. Nëse vazhdohet me politikën ekzistuese, e më konkretisht nuk bëhet plotësimi/ndryshimi i Ligjit aktual për Trashëgimi Kulturore, atëherë çështja e definimit, funksionimit, përcaktimit të përgjegjësi, mbikëqyrjes dhe të ngjashme do të mbesin pa u trajtuar në nivelin e kërkuar, pasi që korniza aktuale ligjore *nuk ofron mjaftueshëm* hapësirë për definimin dhe rregullimin e çështjeve të cekura më sipër.
2. Në anën tjetër, nëse vazhdohet me status quo, përkufizimi i çështjeve të sipër cekura, do të mbesin gjithashtu çështje të pa trajtuara.
3. Aktualisht fusha e trashëgimisë kulturore rregullohet sipas Ligjit Nr. 02/L-88 për Trashëgiminë Kulturore, Ligjin Nr. 02/L-57 për Institucionet e Kulturës, Ligjit për Zonat e Veçanta të Mbrojtura, Ligjit për Qendrën Historike të Prizrenit dhe Ligjit për fshatin Hoqe e madhe. Për zbatimin e ligjeve të lartë cekura dhe akteve tjera nënligjore janë përgjegjëse institucionet me sa vijon: Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit, institucionet vartëse të trashëgimisë kulturore, etj.

Opsioni 2. Ndryshimi i politikës ekzistuese

1. Politika ekzistuese mund të ndryshohet nëse fillohet me plotësim/ndryshimin e Ligjit Nr. 02/L-88 për Trashëgiminë Kulturore, me qëllim të rregullimit të fushës përkatëse krahas dhe praktikave më të mira evropiane dhe ndërkombëtare në këtë lëmi. Njëherazi vlen theksuar që plotësim/ndryshimi i ligjit në fuqi do të paraqiste edhe një obligim të përbushur në kuadër të procesit të integrimit evropian, e më specifikiisht rekomandimeve të dala nga Raporti për Vendin. Për më tepër, plotësim/ndryshimi i ligjit është veprim i paraparë në kuadër të Programit Kombëtar për Zbatimin e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (PKZMSA). Ndërkaq sa i përket harmonizimit me Acquis-në e BE-së në fushën e trashëgimisë kulturore, pas miratimit të Projektligjit për Trashëgiminë Kulturore është planifikuar nxjerra e ligjeve sikurse Ligji për Rikthimin e Objekteve të Marra Jashtëligjshëm dhe Ligji për Ekspertin e të Mirave Kulturore duke transponuar kështu Direktivën 2014/60/EU mbi Rikthimin e Objekteve Kulturore të Marra Jashtëligjshëm nga Territori i Shtetit Anëtar dhe Rregulloren 116/2009 mbi Ekspertin e të Mirave Kulturore.
2. Projektligji për Plotësim/Ndryshimin e Ligjit Nr. 02/L-88 për Trashëgiminë Kulturore do të kishte këtë përmbajtje dhe do të rregullonte fushat me sa vijon:

- Përkufizimi;
- Kategoritë e trashëgimisë kulturore;
- Procedurat për gërmim arkeologjik dhe ndërhyrje konservuese restauruese;
- Inventarizimi, dokumentimi dhe mbrojtja e përkohshme e trashëgimisë kulturore;
- Inspektorati i Trashëgimisë Kulturore;
- Institucionet e Trashëgimisë Kulturore;
- Koncesionet-Shitja dhe shpronësimi i trashëgimisë kulturore;
- Financimi dhe masat fiskale për trashëgiminë kulturore;
- Sanksionet;
- Procedurën e ankimit
- Dispozitat kalimtare dhe përfundimtare.

3. Për zbatimin e Projektligjit për Plotësim/Ndryshimin e Ligjit Nr. 02/L-88 për trashëgiminë kulturore do të jenë përgjegjëse këto institucione:

- Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit e cila është kompetente dhe obligohet për mbikëqyrjen e zbatimit të ligjit;
- Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor;
- Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal;
- Këshilli për Zbatim dhe Monitorim
- Këshilli i Kosovës për Trashëgimi Kulturore;
- Komunat.
- Këshillat e trashëgimisë kulturore të Prizrenit dhe fshatit Hoçë e Madhe, si organe gjegjëse për zbatimin e Ligjit për trashëgimi kulturore

Detyrat dhe përgjegjësit e secilit institucion të përfshirë në ruajtjen, mbrojtjen dhe menaxhimin e Trashëgimisë Kulturore do të përcaktohen me Projektligjit për Plotësim/Ndryshimin e Ligjit Nr. 02/L-88, nëse nuk janë të rregulluara ndryshe.

4. Dënimet/ sanksionet për mosrespektimin e Projektligjit për Plotësim/Ndryshimin e Ligjit Nr. 02/L-88.

5. Në kuadër të Projektligjit për Plotësim/Ndryshimin e Ligjit Nr. 02/L-88 për Trashëgimi Kulturore, është përcaktuar niveli formal i kualifikimit për personelin profesional të muzeut. Gjithashtu janë paraparë forma të ndryshme të ngritjes së kapaciteteve për stafin në funksion të ngritjes së profesionalizmit.

6. Ka nevojë për program shtesë lidhur me kërkesat specifike për provimin profesional të stafit profesional, kriteret dhe procedurat e të cilit do të përcaktohen nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit.

7. Në kuadër të procesit të hartimit të kornizës ligjore, respektivisht hartimit të Projektligjit për Plotësim/Ndryshimin e Ligjit Nr. 02/L-88 për Trashëgimi Kulturore, Departamenti për Trashëgimi Kulturore pranë MKRS, në kuadër të Planit Vjetor të Punës ka paraparë realizimin e fushatave edukuese dhe vetëdijëse pikërisht lidhur me mbrojtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore dhe ndryshimet ligjore në këtë drejtim.

Fushata do të realizohet përmes kampanjave informuese, dhe për realizimin e saj përgjegjëse është MKRS, respektivisht Departamenti për Trashëgimi Kulturore dhe institucionet varëse. Fushata do të mbulojë gjithë territorin e Republikës së Kosovës dhe do të zgjasë deri kur të aprovohet Projektligji për Plotësim/Ndryshimin e Ligjit Nr. 02/L-88 për Trashëgimi Kulturore nga ana e Kuvendit të Republikës së Kosovës .

8. Për zbatimin e ligjit do të jenë institucionet e njëjta të evidentuara në pikën 3 të opsionit 2.

9. Ka nevojë për përgatitje shpesh, hartimi i ligjit pos që kërkon vazhdim të punëve dhe përgjegjësi të ushtruara në aplikimin e legjislacionit, parashihet edhe krijimin dhe konsolidimin e mekanizmave të rinj dhe atyre ekzistues si dhe vazhdimin e ngritjes profesionale për personelin profesional të muzeve.

Opsioni i 3. Ndryshimi i qasjes ekzistuese të zbatimit

1. Nëse nuk plotësohet/ndryshohet Projektligji për Trashëgimi Kulturore dhe vazhdohet me zbatimin e politikës ekzistuese, nuk ka alternativë apo mënyrë tjetër për të rregulluar çështjet e pa trajtuara më detajisht gjër më tani në fushën respektive. Mënyra e ndryshuar e zbatimit të legjislacionit nuk ofron zgjidhje të problemit.

2. Për mos përmbyshje të obligimit të marrë sigurisht se përgjegjës do të ishte fillimisht MKRS, por edhe Qeveria e Kosovës.

3. Trajnimet dhe programet tjera për qasjen ekzistuese të zbatimit nuk do të kanë efekt në adresimin e problemit. Adresimi i problemit bëhet vetëm me hartim të Ligjit për Muzetë.

Kapitulli 5. Përmbledhje e opsioneve

Përmbledhje e Opsioneve			
Karakteristikat kryesore	Opsioni 1	Opsioni 2	Opsioni 3
Karakteristikat kryesore të opsionit	- Ruajtja e status quos	- Plotësim Ndryshimi i Ligjit për Trashëgimi Kulturore - Përbushje e obligimeve të dala nga procesi i integritetit evropian	Politika ekzistuese nuk mund të ndryshohet në mënyrë tjetër Dështim i përbushjes së obligimeve ligjore
Segmenti i popullsisë/ sektori/ rajoni i shënjestruar	- Qytetarët e Republikës së Kosovës	- Qytetarët e Republikës së Kosovës	- Qytetarët e Republikës së Kosovës
Karakteristikat e zbatimit – kush është përgjegjës – një resor i Qeverisë (cili), sektori privat, qytetarët	Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit	Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit	Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit
Administrimi ose zbatimi i programit ose shërbimit	- Ministria e Kulturës, Rinës dhe Sportit	- Ministria e Kulturës, Rinës dhe Sportit	- Ministria e Kulturës, Rinës dhe Sportit
Ligjet, aktet nënligjore, ndryshimet dhe plotësimet e ligjeve ekzistuese si dhe zbatimi dhe dënimet	- Ligji për Trashëgiminë Kulturore; - Ligji për Institucionet e Kulturës - Ligji për Zonat e Veçanta të Mbrojtura - Ligji për Qendrën Historike të Prizrenit - Ligji për Fshatin Hoqe e Madhe	- Plotësim/Ndryshimi i Ligjit për Trashëgimi Kulturore	- Ligji për Trashëgiminë Kulturore; - Ligji për Institucionet e Kulturës

Stimulimet ose mos- stimulimet ekonomike – subvencionet ose taksat	- Nuk ka ndikime	- Nuk ka ndikime	- Nuk ka ndikime
Fushatat e edukimit dhe komunikimit	- Nuk ka nevojë fushatë komunikimi, fushata janë bërë në vazhdimësi gjatë procesit të zbatimit të kornizës ligjore në fuqi.	- Komunikimi për koncept dokumentin është bërë duke zbatuar Rregulloren e Punës së Qeverisë së Kosovës 09/2011 si dhe Rregulloren për procedimin minimal të konsultimeve publike, janë konsultuar institucionet e përcaktuara me këtë rregullore. - Edukimi dhe promovimi do të behët pas aprovimit të koncept dokumentit dhe posaçërisht pas hartimit të Projektligjit për Muze të.	- Fushatat e Edukimit dhe komunikimit bëhen sipas planit të paraparë.

Kapitulli 6. Analiza e opsioneve

Përfitimet

1. Opsioni i 1 (parë), (status quo): Sipas opsionit 1 përfitime do të jenë vetëm ato që kanë qenë gjer më tani, përkatësisht ato që kanë derivuar nga zbatimi i kornizës aktuale ligjore.

2. Opsioni i 2 (dytë): Përmes këtij opsioni, përkatësisht plotësim/ndryshimit të Projektligjit për Trashëgimi Kulturore do të bëhej përkufizimi i menaxhimit të fushës së trashëgimisë kulturore zbatimit të standardeve të praktikës profesionale dhe shumë çështje të rëndësishme të sektorit të trashëgimisë kulturore. Gjithashtu vlen theksuar, që plotësim/ndryshimi i Ligjit për Trashëgimi Kulturore do të paraqiste edhe një obligim të përbushur në kuadër të procesit të integritit evropian, e më specifikisht rekomandimeve të dala nga Raporti për Vendlindjen dhe Konkluzionet finale nga takimet e Nën Komitetit për Inovacion, Shoqëri Informativ dhe Politika Sociale të si dhe veprimeve të paraparë në kuadër të Programit Kombëtar për Zbatimin e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (PKZMSA). Së

fundmi plotësim/ndryshimi i ligjit aktual do të kishte impakt të theksuar në avancimin e sektorit të trashëgimisë kulturore krahas praktikave dhe standardeve ndërkombëtare në fushën e trashëgimisë kulturore. Gjithashtu, plotësimet dhe ndryshimet adekuate të Ligjit për trashëgimi kulturore do të mundësojnë që të respektohen dhe realizohen zotimet dhe garancitë e palëkundura të bëra nga institucionet e Kosovës në letrën e tyre të vitit 2015 drejtuar të gjitha delegacioneve kombëtare në UNESCO

3. Opsioni i 3 (tretë): Nëse ligji nuk ndryshohet vazhdohet me zbatimin e politikës ekzistuese.

Pasojat negative

- 1. Opsioni i 1 (parë)** - Ndikime negative do të evidentohen kryesisht ato që ndërlidhen me mos definimin dhe përcaktimin e shumë çështjeve të rëndësishme për fushën e trashëgimisë kulturore.
- 2. Opsioni i 2 (dytë).** - Nuk ka pasojë negative nëse vendoset sipas këtij opsioni.
- 3. Opsioni i 3 (tretë).** - Vlen i njëjti përshkrim i pasojave negative si në opsionin e parë.

Efekti shpërndarës

- Hartimi i Projektligjit për Plotësim/ndryshimin e Ligjit për Trashëgimi Kulturore sjellë përfitime për institucionet qendrore, lokale, shoqërinë civile e para se gjithash qytetarët e vendit.
- Përfitimet dhe pasojat negative të elaboruara, lidhur me të gjitha opsionet e konsideruara nuk janë të lidhura me rajone apo pjesë të caktuara të Republikës së Kosovës, por ato kanë efekt të përgjithshëm në tërë territorin e vendit.
- Ndikimet e opsioneve të konsideruara janë të njëjta për të gjitha moshat dhe veprojnë njëjtë në të dy gjinitë, pra nuk ka efekte dalluese në baza të gjinive apo moshës.

Kosto

Për implementimin e këtyre opsioneve të propozuara nuk krijohen kosto shtesë buxhetore përveç atyre të parapara tashmë me Ligjin mbi Buxhetin për vitin 2018. Vazhdimi i aplikimit të politikave aktuale dhe ndryshimi i politikave aktuale nuk paraqet ndryshime në shpenzimet buxhetore.

Për më tepër, asnjëri nga opsionet e hartuara nuk paraqet diferencë në gjenerimin e të hyrave dhe në alokimin e shpenzimeve.

Kapitulli 7- Konsultimi

Për të siguruar konsultime të mirëfillta dhe gjithëpërfshirëse, Draftligji për plotësimin dhe ndryshimin e Ligjit për trashëgimi kulturore do të shpërndahet në të dyja gjuhët zyrtare.

Konsultimi me ekspertë dhe institucionet e trashëgimisë kulturore do të bëhen sikurse me poshtë :

1. Muzeu i Kosovës;
2. Instituti për Mbrojtjen e Monumenteve të Kosovës;
3. Instituti Arkeologjik i Kosovës;
4. Qendrat Rajonale të Trashëgimisë Kulturore;
5. Inspektorati i Trashëgimisë Kulturore.

Konsultimi me Ministrinë tjera:

- Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor;
- Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal;
- Këshilli i Kosovës për Trashëgimi Kulturore.

Konsultimi me palët tjera te interesit:

- Bashkësitë fetare;
- Pronarët e objekteve të trashëgimisë kulturore dhe fetare
- Këshillat për trashëgimi kulturore të Prizrenit dhe fshatit Hoçë e Madhe

Konsultimi me publikun dhe shoqërinë civile:

- Konsultimet me akterët kryesor të shoqërisë civile në fushën e trashëgimisë kulturore.

Kapitulli i 8: Krahasimi i opsioneve (vlerësimi i pasojave të secilit opsion)

1. Përfitimet sipas opsionit të parë të ndërlidhura me ruajtjen e gjendjes ekzistuese janë kryesisht ato çfarë kanë ekzistuar gjer më tani. Ndërsa pasojat negative, do të reflektoheshin kryesisht në mosdefinimin dhe përcaktimin e çështjeve të shumta të rëndësishme si definimi i statusit të institucioneve publike si dhe detyrat dhe përgjegjësitë e tyre.
2. Opsioni i dytë do të sillte më shumë përfitime, lidhur me këtë mund të thuhet se vështirë do të ishte të gjendet ndonjë efekt negativ. Ndërsa, sa i përket efekteve pozitive, ato do të jenë të shumta duke filluar nga përkufizimi i fushë veprimtarisë, plotësimi i kornizës institucionale, definimit dhe menaxhimit të koleksioneve muzeore, regjistrin të muzeve, zbatimit të standardeve të praktikës profesionale për stafin e muzeve dhe shumë çështje të rëndësishme të sektorit muzeor. Gjithashtu vlen theksuar, që plotësim/ndryshimi i ligjit do të paraqiste edhe një obligim të përbushur në kuadër të procesit të integritimit evropian dhe së fundmi e që rrjedhimisht do të kishte impakt në mundësitë e krijuara për zhvillimin dhe profesionalizimin e fushës respektive duke ofruar mundësi dhe zgjidhje më praktike për avancimin e sektorit në fjalë.
- Opsioni i dytë ka efekte pozitive të shpërndarjes. Shpërndarja dhe efektet e saj sipas opsionit të dytë nuk do të bëjnë dallime në aspektin rajonal apo territorial, por përfshijnë tërë territorin e Kosovës. Efektet nuk kanë dallime të cilat mund të ndjehen nga grupe të caktuara bazuar në moshe apo në gjini.
3. Opsioni i tretë do të kishte përfitime të njëjta me opsionin e parë, duke pas parasysh që ndryshimet vetëm në qasjen e zbatimit të ligjit nuk do të prodhonin ndryshme në përfitimet e elaboruara në opsionin e parë, por edhe efekti i pasojave negative do të ishte i njëjtë dhe efektet e shpërndarjes do të ishin të njëjta me opsionin e parë, të ndërlidhura me ruajtjen e status quos.
4. Opsioni i dytë i cili parasheh plotësimin/ndryshimin e Ligjit për Trashëgimi Kulturore do të ishte opsioni më i qëlluar dhe i rekomanduar për arritjen e synimit dhe objektivave të parapara në pjesën 3.

Kapitulli 9: Rekomandimi

1. Rekomandohet opsionin i dytë, respektivisht plotësim/ndryshimi i Ligjit për Trashëgimi Kulturore, me qëllim të rregullimit të shumë çështjeve të rëndësishme për fushën e trashëgimisë kulturore si dhe me qëllim të përmbushjes së obligimeve të dala nga procesi i integritimit evropian, duke marrë për bazë praktikant më të mira evropiane dhe ndërkombëtare.
2. Proceduarat për hartimin e Plotësim/ndryshimit të Ligjit për Trashëgimi Kulturore do të kryesohen nga ana e Ministrisë së Kulturës Rinisë dhe Sportit, Departamenti për Trashëgimi Kulturore, si akter kryesor, në bashkëpunim me institucionet dhe grupet e interesit që të arrihen objektivat e parapara.
3. Brenda vitit 2018 duhet të përfundoj proceduara e Plotësim/ndryshimit të Ligjit për Trashëgimi Kulturore.
4. Kosto (Zyra për Buxhet dhe Financa/MKRS).

Buxheti aktual i Departamentit të Trashëgimisë Kulturore:

Departamenti i Trashëgimisë Kulturore						
Buxheti	Viti	Shuma	Viti	Shuma	Viti	Shuma
Pagat dhe mëditjet	2018	763,534.42	2019	776,163.89	2020	761,502.22
Subvencione	2018	842,286.00	2019	842,286.00	2020	842,286.00
Mallra dhe shërbime	2018	15,100.00	2019	15,100.00	2020	15,100.00
Komunali	2018	93,500.00	2019	103,500.00	2020	103,500.00
Investime kapitale	2018	4,020,000.00	2019	3,027,684.00	2020	2,750,000.00
Buxheti total	2018	5,734,420.42	2019	4,764,733.89	2020	4,472,388.22

5. Nga momenti i aprovimit të koncept dokumentit do të formohet ekipi punues për hartimin e Plotësim/Ndryshimit të Ligjit për Trashëgimi Kulturore, i cili do të përcjell informatat e përditësuara lidhur me procesin e hartimit të projektligjit në fjalë.

Kapitulli 10: Komunikimi

1. Akterët kryesorë të fushës janë në dijeni për fillimin e procedurave lidhur me hartimin e Koncept Dokumentit për Trashëgimi Kulturore. Ata do të janë të njoftuar për çdo veprim të ri në këtë aspekt përmes shkresave zyrtare dhe e-mailave.
2. Me akterët e prekur do të komunikohet bazuar në proceduarat e parapara me akte ligjore dhe nën-ligjore, varësisht nga faza e zhvillimit të procedurës.
3. Konsultimet do të realizohen për secilën fazë të procesit, duke filluar nga momenti i aprovimit të koncept dokumentit.

11. Projekt vendimi i Qeverisë

1. Aprovohet Koncept-dokumenti i Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sportit për Trashëgiminë Kulturore.
2. Obligohet Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit dhe institucionet tjera për zbatimin e këtij vendimi, në pajtim me Rregulloren e Punës së Qeverisë.
3. Vendimi hyn në fuqi ditën e nënshkrimit.